

دیوان سعید انقشبندی یزدی



* دیوان سعید انقشبندی یزدی.
* به کوشش رضیبه رضایی تفتی.
* چاپ اول، تهران: ثریا ۱۳۸۷.

۱. نسخه خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی، به شماره ۱۶۶۷۴، شامل ۱۶۲ برگ، جمعاً ۴۸۱۵ بیت.

۲. نسخه خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی، در ۳۰۹ صفحه، شامل ۴۶۰۰ بیت.

۳. نسخه خطی کتابخانه ملک، دارای ۱۹۹۲ بیت. برگهایی از آخر آن افتادم.

اشعار او شامل غزل، قصیده، مثنوی، قطعه، رباعی و تک بیت است. در بخش فهرست‌ها، چند فهرست سودمند تدوین شده است: نمایه نام اشخاص، نمایه نام کشورها، مکان‌ها و کتاب‌ها، فرهنگ ترکیبات و تعبیرات، فرهنگ اشعار به ترتیب الفبایی مطلع، فهرست منابع و مأخذ. به‌ویژه «فرهنگ ترکیبات و تعبیرات» راهنمای خوبی برای پژوهشگران است.

از غزل‌های اوست:

در حریم دل من شمع شب‌افروز تویی
چمن و باغ بهار من و نوروز تویی
چاک زد سینه‌ام ابرو چون به مژگان گفتم
ای سیه‌تاب، مگر ناوک دلدوز تویی
کیست دایم که به آن گوش سخن می‌گوید
جز تو ای زلف، که هندوی بدآموز تویی
یار مستانه گذر کرد، به رویش گفتم
می‌شنیدیم ز دل آتش جانسوز تویی
می‌رسد ناز کنی بر همه اندام ای چشم
که در این معرکه یک صفدر فیروز تویی
دل به غیر تو سعیدا ندهد در عالم
که در این خانه همین محرم دلسوز تویی

دیوان سعید انقشبندی یزدی، از شاعران قرن یازدهم هجری، یکی از کتاب‌هایی است که جزء مجموعه «فرهنگ ایران زمین»، زیر نظر استاد ایرج افشار، و مجموعه «گنجینه حسین بشارت، برای پژوهش در فرهنگ و تاریخ یزد» منتشر شده است. کتاب، شامل مقدمه، متن دیوان و فهرست‌هاست. بنا بر آنچه در مقدمه آمده، سعید انقشبندی یزدی از شاعران سده یازدهم هجری است و در منابع مکتوب و تذکره‌های مربوط به این دوره اطلاعات زیادی از او به دست نمی‌آید، جز اینکه او در فن نقشبندی ابنیه و شعرافی مهارت داشته، در اصفهان ساکن بوده، صائب در شعرش از او یاد کرده، گه‌گاهی، شعری بر بدیبه می‌سروده و چند مطلب جزئی کم‌اهمیت دیگر. این، همه آن چیزی است که از تذکره نصرآبادی و جامع مفیدی و ریاض الشعرا و واله داغستانی و آتشکده آذر و تذکره محمداشاهی و تذکره سبستان و شمع انجمن و الذریعه شیخ آقابزرگ تهرانی درباره سعید انقشبندی یزدی می‌توان به دست آورد. از ابیات دیوان سعید هم اطلاع زیادی درباره او به دست نمی‌آید؛ از جمله در بیتی در مدح حضرت رسول که گفته:

هزار و هشت کم از صد گذشته از عهده
هنوز در همه آفاق حکم می‌رانی

که معلوم می‌شود در سال ۱۰۹۲ هـ ق در قید حیات بوده است.

در اشعار دیوان هم «سعید» یا «سعیدا» تخلص می‌کرده است. بنا بر تحقیق خانم رضایی تفتی در مقدمه دیوان، اینکه او به مهارت در فن نقشبندی، یعنی صناعت تصویر و نقوش ابنیه، شهرت داشته است، از اشعار دیوان او بر نمی‌آید؛ بلکه بنا بر شواهد و قرائن موجود در اشعار سعید، او پیرو طریقه نقشبندی بوده است.

تصحیح دیوان اشعار سعید انقشبندی یزدی بر مبنای سه نسخه انجام شده است: